

DZIEJE

NAJNOWSZE

PL ISSN 0419-8824

INDEKS 355682

POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT HISTORII

KWARTALNIK
POŚWIĘCONY
HISTORII
XX WIEKU

1-2013

**POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT HISTORII**

DZIEJE NAJNOWSZE

**Rocznik XLV
2013
1**

WARSZAWA 2013

„Dzieje Najnowsze”
Założone w 1969 r. przez Tadeusza Jędruszczyka,
Czesława Madajczyka i Witolda Stankiewicza

Wydanie publikacji dofinansowane przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego
(Umowa nr 548/P–DUNdem/2013)

KOMITET REDAKCYJNY

Idesbald Goddeeris, Krzysztof Kawalec, Marek Kornat, Piotr Madajczyk,
Wojciech Materski, Jan Molenda, Władimir Niewieżyn, Andrzej Nowak, Wojciech Rojek,
Dušan Šeges, Andrzej Suchcitz, Ryszard Sudziński, Włodzimierz Suleja,
Małgorzata Willaume, Michihiro Yasui, Elżbieta Znamierowska–Rakk

REDAKCJA

Andrzej Chojnowski, Małgorzata Gmurczyk–Wrońska (sekretarz),
Marek K. Kamiński, Andrzej Koryn, Rafał Stobiecki, Jacek Tebinka,
Tadeusz Wolsza (redaktor naczelny)

TŁUMACZ

Aleksandra Rodzińska–Chojnowska

ADRES REDAKCJI

Instytut Historii PAN
00–272 Warszawa, Rynek Starego Miasta 29/31, tel. 22 831–02–61

ISSN 0419–8824

© Instytut Historii PAN & Wydawnictwo DiG, 2013

Wydawnictwo DiG Sp.j.
PL 01–524 Warszawa, al. Wojska Polskiego 4
tel./fax (+4822) 839–08–38
e–mail: biuro@dig.pl <http://www.dig.pl>

Spis treści

STUDIA I ARTYKUŁY

Krzysztof Karczewski — <i>Reorganizacje brytyjskich sił powietrznych i utworzenie RAF-u a „raport Smutsa” (1912–1918)</i>	3
Stephan Lehnstaedt — <i>Dwie (różne) okupacje? Polityka gospodarcza Niemiec i Austro–Węgier w Królestwie Polskim w latach 1915–1918</i>	17
Tadeusz M. Trajdos — <i>Śląsk wobec Spiszu, Orawy i Czadeckiego w okresie międzywojennym</i>	35
Grzegorz Kulka — <i>Śledztwo w sprawie próby samobójstwa gen. Kazimierza Sosnkowskiego</i>	47
Małgorzata Gmurczyk–Wrońska — <i>Dyplomatyczne tarcia polsko–sowieckie na tle zabójstwa półpreda sowieckiego w Warszawie Piotra Wojkowa</i>	61
Wojciech Turek — <i>Stronictwo Narodowe wobec konfliktu polsko–litewskiego w marcu 1938 r.</i>	73
Mieczysław Samborski — <i>Służba Bezpieczeństwa w tzw. Zakierzońskim kraju OUN–SD. Sposób organizacji i obsada kadrowa</i>	87
Witold Wasilewski — <i>Decyzja Politbiura WKP(b) z 29 II 1952 r. ZSSR wobec komisji katyńskiej Izby Reprezentantów USA</i>	107
Bartosz Wróblewski — <i>Rola armii wobec kryzysu politycznego w Jordanii na podstawie korespondencji Johna Bagota Glubba z generałem Geraldem Templerm w styczniu i lutym 1956 r.</i>	135
Paweł Jaworski — <i>Biuro Informacyjne „Solidarności” w Sztokholmie 1981–1989</i>	149

MATERIAŁY

<i>Wydarzenia w Sejmie z 31 października 1929 r. w świetle nowych dokumentów</i> — Mariusz Wołos, Paweł Duber	183
--	-----

AUTOREFERATY

Marcin Rafał Matusiak — <i>Działalność społeczno–polityczna Juliusza Poniatowskiego w latach 1915–1939</i>	195
--	-----

ARTYKUŁY RECENZYJNE I RECENZJE

Halina Parafianowicz — <i>Herbert Hoover: próba nowego spojrzenia na prezydenturę</i> ...	205
Krzysztof Kawalec — <i>Dzieło do poprawki</i>	214

* * *

Daniel Koreś, <i>General brygady Aleksander Radwan–Pragłowski (1895–1974). Studium biograficzne</i> — Przemysław Olstowski	222
Arkadiusz Meller, Patryk Tomaszewski, <i>Ku „Nowemu Barokowi”. Myśl polityczna Karola Stefana Frycza (1910–1942). Wybór źródeł</i> — Joanna Rak	230
Paweł Brudek, <i>Rosja w propagandzie niemieckiej podczas I wojny światowej w świetle „Deutsche Warschauer Zeitung”</i> — Arkadiusz Stempin	236
Ryszard Wryk, <i>Początki ruchu olimpijskiego w Polsce</i> — Tadeusz Wolsza	239
Tomasz Mielczarek, <i>Prasa w systemie politycznym Drugiej Rzeczypospolitej (1918–1939)</i> — Piotr Kamela	244
<i>Polsza–Bielarus’ (1921–1953). Sbornik dokumentów i materiałów,</i> sost. A. N. Wabiszczewicz — Wojciech Materski	247
Władysław Marian Zawadzki, <i>Dziennik</i> , wstępem opatrzył i opracował Janusz Mierzwa — Przemysław Olstowski	255
Monika Polit, <i>Mordechaj Chaim Rumkowski. Prawda i zmyślenie</i> — Paweł Spodenkiewicz, Paul Glasser	259
<i>SSSR i Njurinbierskij process. Niezwiastnyje i małoizwiastnyje straniczy istorii,</i> sost. Natalia Siergiejewna Lebediewa — Wojciech Materski	267
Marcin Zaremba, <i>Wielka Trwoga. Polska 1944–1947. Ludowa reakcja na kryzys</i> — Krzysztof Kosiński	273
Jolanta Mysiakowska–Muszyńska, <i>Zabiegi o legalizację Stronnictwa Narodowego w kraju w latach 1945–1947</i> — Krzysztof Kawalec	283
Andrij Portnow, <i>Istoriji istorykiw. Oblyczczia j obrazy ukrajinskoji istoriohrafiji XX stolittia</i> — Łukasz Adamski	290

ŻYCIE NAUKOWE

<i>Udział opolskich historyków w Roku Pamięci Powstań Śląskich</i> — Adriana Dawid	293
<i>Sprawozdanie z konferencji międzynarodowej „Sowieckie obozy dla jeńców wojennych i internowanych 1939–1956”</i> — Dariusz Rogut	301

LISTY DO REDAKCJI

<i>Odpowiedź na recenzję Wandy Jarząbek, Niewykorzystana szansa? Recenzja z tomów dla okresu PRL serii wydawniczej „Polskie Dokumenty Dyplomatyczne”, redaktor naczelny Włodzimierz Borodziej, „Dzieje Najnowsze” 2012, nr 3</i> — Włodzimierz Borodziej, Piotr Długołęcki	309
--	-----

Wśród naszych Autorów m.in.:

Dr Łukasz Adamski — pracownik naukowy Centrum Polsko–Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia w Warszawie

Dr Adriana Dawid — adiunkt w Instytucie Historii Uniwersytetu Opolskiego

Dr Paweł Duber — pracownik naukowy Bibliotek Uniwersyteckiej w Warszawie

Dr Paul Glasser — prof. YIVO Institute for Jewish Research w Nowym Jorku (USA)

Dr hab. Małgorzata Gmurczyk–Wrońska — prof. nadzwyczajny w Instytucie Historii Polskiej Akademii Nauk w Warszawie

Dr hab. Paweł Jaworski — prof. nadzwyczajny w Instytucie Historycznym Uniwersytetu Wrocławskiego

Mgr Piotr Kamela — doktorant w Instytucie Historii Uniwersytetu Marii Curie Skłodowskiej w Lublinie

Mgr Krzysztof Karczewski — doktorant w Instytucie Historii Uniwersytetu Marii Curie Skłodowskiej w Lublinie

Prof. zw. dr hab. Krzysztof Kawalec — w Instytucie Historycznym Uniwersytetu Wrocławskiego

Dr hab. Krzysztof Kosiński — prof. nadzwyczajny w Instytucie Historii Polskiej Akademii Nauk w Warszawie

Dr Grzegorz Kulka — adiunkt w Instytucie Historycznym Uniwersytetu Wrocławskiego

Dr Stephan Lehnstaedt — pracownik naukowy Niemieckiego Instytutu Historycznego w Warszawie

Prof. zw. dr hab. Wojciech Materski — w Instytucie Studiów Politycznych Polskiej Akademii Nauk w Warszawie

Dr hab. Przemysław Olstowski — prof. nadzwyczajny w Instytucie Historii Polskiej Akademii Nauk w Warszawie

Prof. dr hab. Halina Parafianowicz — w Instytucie Historii i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Białostockiego

Mgr Joanna Rak — doktorantka na Wydziale Politologii i Studiów Międzynarodowych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu

Dr Dariusz Rogut — w Instytucie Historii Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach. Fila w Piotrkowie Trybunalskim

Mgr Paweł Spodenkiewicz — pracownik naukowy Biura Edukacji Publicznej Instytutu Pamięci Narodowej Oddział w Łodzi

Dr hab. Arkadiusz Stempin — prof. nadzwyczajny w Wyższej Szkole Europejskiej im. Ks. Józefa Tischnera w Krakowie / Uniwersytet Alberta Ludwika we Fryburgu Bryzgowijskim (Niemcy)

Dr hab. Tadeusz Trajdos — prof. nadzwyczajny w Instytucie Historii Polskiej Akademii Nauk w Warszawie

Dr Witold Wasilewski — pracownik naukowy Biura Edukacji Publicznej Instytutu Pamięci Narodowej w Warszawie

Prof. zw. dr hab. Tadeusz Wolsza — w Instytucie Historii Polskiej Akademii Nauk w Warszawie

Dr hab. Mariusz Wołos — prof. nadzwyczajny w Instytucie Historii Polskiej Akademii Nauk w Warszawie / Instytucie Historii Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie

Dr Bartosz Wróblewski — adiunkt w Instytucie Nauk Politycznych Uniwersytetu Rzeszowskiego

Informacja dla autorów „Dziejów Najnowszych”

Redakcja zwraca się do wszystkich autorów o stosowanie następujących rygorów, dotyczących formy tekstów nadsyłanych do druku w naszym piśmie:

1. Wszystkie teksty należy składać na dyskietkach w formacie PC lub MAC oraz w dwu egzemplarzach, przepisanych według obowiązujących norm: na stronie po 30 wierszy po ok. 60 znaków, z marginesem z lewej strony szerokości 4–5 cm. Poprawki i uzupełnienia powinny być ograniczone do minimum i nie mogą przekraczać trzech na jednej stronie; nie stosujemy żadnych podkreśleń.

2. Układ pierwszej strony artykułu i artykułu recenzyjnego (tj. obszerniejszej, polemicznej recenzji) powinien wyglądać następująco: z lewej strony u góry imię i nazwisko autora oraz dokładny adres, poniżej tytuł na środku strony (na osi). Wszystkie te elementy należy pisać pismem tekstowym, nie zaś samymi wielkimi literami.

3. W recenzji ponad tekstem należy umieścić kolejno: imię (w formie rozwiniętej) i nazwisko autora recenzowanej pracy, jej tytuł i ewentualnie podtytuł (według strony tytułowej); jeśli recenzja dotyczy pracy zbiorowej, wówczas po tytule należy podać imię i nazwisko redaktora; następnie — w przypadku pracy wielotomowej — liczbę tomów lub części (np. t. I–II) cyframi rzymskimi i dalej: miejsce i rok wydania, nazwę wydawcy, na ostatnim miejscu liczbę stron. Imię i nazwisko autora recenzji — na końcu tekstu z prawej strony (oraz dokładny adres).

4. Teksty do działu „Życie naukowe” zawierają tytuł (na osi); podpis autora jak w recenzji.

5. Wspomnienia pośmiertne: w tytule imię i nazwisko osoby, której tekst dotyczy, pod nim w nawiasach dokładne daty życia; podpis autora jak w recenzji.

6. Przypisy następują w maszynopisie po tekście zasadniczym, od nowej strony. Numery przypisów należy umieszczać we frakcji górnej, bez nawiasów lub kropek, w wierszu z wcięciem akapitowym. Odnośniki do przypisów w tekście są umieszczane przed kropką kończącą zdanie (z wyjątkiem, gdy kończy je skrót: w. — wiek lub r. — rok) albo przed przecinkiem wewnątrz zdania (z wyjątkiem, gdy muszą być umieszczone między słowami, których nie oddziela przecinek).

7. W tekstach zasadniczych przyjmujemy ogólnie przyjęte skróty (np. itp., m.in., rkps, mps, t., z., etc.), a także z reguły: r. (rok) i w. (wiek), inne w miarę potrzeby. Nazwy miesięcy podajemy cyfrą rzymską wówczas, gdy występują wraz z dniem i rokiem (bez oddzielających je kropek), w innych przypadkach w ich brzmieniu słownym (16 V 1935 r.; 16 maja; w maju 1935 r.).

8. W przypisach stosujemy skróty jak w punkcie 7., dopuszczalne są także inne skróty, przyjęte w historycznych opracowaniach specjalistycznych, jednak z wyjaśnieniem znaczenia w pierwszym przypadku ich zastosowania. Tytuły czasopism i serii wydawniczych piszemy w cudzysłowie; po tytule publikacji zamieszczonej w opracowaniu zbiorowym piszemy po przecinku — w: (bez nawiasów prostokątnych). Tomy i roczniki periodyków i innych publikacji podajemy cyframi rzymskimi; zeszyty, numery i części — arabskimi.

9. Wszystkie nadesłane do redakcji teksty odbiegające swoją zewnętrzną formą od powyższych zasad będą zwracane autorom do właściwego przygotowania i ponownego przepisania.

10. Redakcja prosi o dołączenie do artykułów streszczeń o objętości 1 strony maszynopisu na tej samej dyskietce co artykuł.

Warunki prenumeraty

Wpłaty na prenumeratę przyjmowane są co kwartał. Cena prenumeraty krajowej wynosi: na **2013 r. — 21 zł** (w tym 5% VAT).

Cena prenumeraty ze zleceniem dostawy za granicę jest powiększona o rzeczywisty koszt wysyłki.

Prenumerata realizowana przez RUCH S.A.:

Zamówienia na prenumeratę w wersji papierowej i na e-wydania można składać bezpośrednio na stronie www.prenumerata.ruch.com.pl <<http://www.prenumerata.ruch.com.pl/>>

Ewentualne pytania prosimy kierować na adres e-mail: prenumerata@ruch.com.pl lub kontaktując się z **Telefonicznym Biurem Obsługi Klienta** pod numerem: **801 800 803** lub **22 717 59 59** — czynne w godzinach 7.00–18.00.

Koszt połączenia wg taryfy operatora.

Wpłaty w PLN na konto w banku PEKAO S.A. IV O/Warszawa, No. 68 1240 1053 1111 0000 0443 0494 lub w kasie Zespołu.

Dokonując wpłaty za prenumeratę w banku czy też w Urzędzie Pocztowym należy podać: nazwę naszej firmy, nazwę banku, numer konta, czytelny pełny adres odbiorcy za granicą, okres prenumeraty, rodzaj wysyłki (p-tą priorytetową czy ekonomiczną) oraz zamawiany tytuł.

Warunkiem rozpoczęcia wysyłki prenumeraty, jest dokonanie wpłaty na nasze konto.

Prenumerata opłacana w dewizach przez odbiorcę z zagranicy: przelewem na nasze konto w banku, SWIFT banku: PKOPPLPWXXX

w USD PEKAO S.A. IV O/Wwa IBAN PL 54 1240 1053 1787 0000 0443 0508

w EUR PEKAO S.A. IV O/Wwa IBAN PL 46 1240 1053 1978 0000 0443 0511

po dokonaniu przelewu prosimy o przesłanie kserokopii polecenia przelewu z podaniem adresu i tytułu pod nr faxu (+4822) 532 87 31.

Informujemy, że klienci płacący z zagranicy mogą też dokonać wpłaty na prenumeratę kartami kredytowymi VISA, MASTERCARD i AMERICAN EXPRESS w internecie <http://www.ruch.pol.pl>

Dostawa odbywa się pocztą zwykłą w ramach opłaconej prenumeraty, z wyjątkiem zlecenia dostawy pocztą lotniczą, której koszt w pełni pokrywa zleceniodawca.

Terminy przyjmowania wpłat na prenumeratę krajową i zagraniczną:

do 5 XII — na I kw. r. następnego

do 5 VI — na III kw. r. bieżącego

do 5 III — na II kw. r. bieżącego

do 5 IX — na IV kw. r. bieżącego

Bieżące numery oraz wszystkie dostępne od 1999 r. można również kupić lub zamówić w Wydawnictwie DiG:

01-524 Warszawa, al. Wojska Polskiego 4

tel./fax (+4822) 839 08 38

e-mail: dig@dig.pl; <http://www.dig.pl>

Na terenie kraju wpłat można dokonywać także w oddziałach terenowych firmy KOLPORTER S.A., właściwych dla miejsca zamieszkania lub siedziby prenumeratora.

Szczególne informacje — bezpłatna infolinia 0 801 205 555

lub na stronie internetowej <http://www.kolporter.com.pl>

Subscription orders for all the magazines published in Poland available through the local press distributors or directly through the Foreign Trade Enterprise.

CHZ Ars Polona S.A.

03-933 Warszawa, ul. Obrońców 25, Poland

<http://www.arspolona.com.pl>

tel./fax (+4822) 509 86 09

cena 21,00 zł (w tym 5% VAT)
Nakład 500 egz.

WYDAWNICTWO
DiG
www.dig.pl

